

¹ Ceruzás javítás: „Ügy látszott, mintha képtelen lett volna teljes egészében a Horthy-rendszerrel leszámolni.”

² A mondat ceruzával írott javítása: „A külföldi magyarok közül sokan azt tartják, hogy hibát követtem el azal, hogy nem mentem haza, mert úgy pusztá jelenlétemmel stb.”

214. BÖHM VILMOS KÁROLYI MIHÁLYHOZ

(Budapest, 1946. március 29.)

Kedves Elnök Uram!

Végtelenül boldog vagyok, hogy Práger útján megkaptam az értesítést, hogy 24-én indulsz Londonba, ami azt jelenti, hogy ugyanaznap Bécsbe érkezel. Miután a repülőgép – tudomásom szerint – nem jön Budapestig, gondoskodnunk kell arról, hogy Bécsben autó álljon rendelkezésedre, amely autóval azután Budapestre indulhatsz. Ezért arra kérek, hogy idejekorán engem légy szíves értesíteni arról pontosan, hogy mikor érkezel, hogy az autó minden késedelmesség nélkül ott álljon rendelkezésedre, mert az autó kiküldése bizonyos formaságokkal jár.

Egyúttal szíves tudomásodra adom a következőket:

Egy fogadóbizottság van tervbe véve, amelynek tagjai volnának a miniszterelnök, a nemzetgyűlés elnöksége, Szakasits és Rákosi elvtársak, azonkívül valószínűleg a Parasztpárt elnöke. Végül emigrációs híveid közül Bölöni Gyurka és én. Ezenkívül pedig egy nagy fogadóbizottságot is fogunk megalakítani.

Az a tervünk, hogy az autó közvetlenül a Károlyi-palotába jön Veled és a Grófnővel, ahol a fogadóbizottság, illetve [a] kormány, [a] nemzetgyűlés és a pártok képviselői üdvözölnének. Egyúttal szimbolikusan birtokba vennéd a Károlyi-palotát. Ugyanis megvizsgáltuk a palotát, és azt találtuk, hogy az olyan állapotban van, hogy nem tudnánk Számotokra most megfelelő lakosztályt helyreállítani, s különben is helyesebbnek tartanók, ha a helyreállítási munkálatokat a Grófnő saját ízlése szerint intézné.

A Károlyi-palotában ott van a Fővárosi Képtár, és annak a helyiségében történne meg a fogadás. Készen áll azonban számodra a Gellért Szállóban a legelőkelőbb állambfők részére is fenntartott lakosztály titkársági szobával együtt, és természetesen gondoskodni akarunk arról, hogy egy autó állandóan rendelkezésedre álljon. A további program az volna, hogy a május 1-jén megtartandó nagygyűlésen, amely valószínűleg a Hősök terén lesz, Te légy az ünnepi szónok. Mindezt azért írom meg, hogy megfelelően rendezkedj be a továbbiakra.

A Nemzetgyűlés elnökével való megállapodásom alapján Bede követ elviszi számodra a Nemzetgyűlés elnökének levelét, a Károlyi-törvény szövegét, azonkívül a nemzetgyűlési naplót arról az ülésről, amelyen a törvényt elfogadták. A beszédek bizonyítják, hogy milyen szeretettel és hálával gondol a nemzetgyűlés az 1918. évi szabadságharc vezérére: Károlyi Mihályra.

Engedd meg, Elnök Uram, hogy ezúttal néhány politikai dolgról is beszámoljak, főleg olyan dolgokról, amelyek Téged személyileg is érdekelnek:

Az általános politikai helyzetről való beszámolóval most nem untatlak, mert hiszen jobb, ha ittléted alkalmával Magad fogod megismerni azt a helyzetet, melyben élünk. De szükségesnek tartom azt Veled közölni, hogy régi barátaink közül, illetve a régi októberisták közül Nagy Vince, Hegymegi Kiss Pál olyan magatartást tanúsítottak, amely a baloldalt nemcsak, hogy nem elégítette ki, hanem ellenük ingerelte. Én ezt egyénileg nagyon sajnálom, de viszont a politikai irány szempontjából nem szabad egyéni szempontokra tekintettel lennünk. Mindkettő a legutóbbi válság folyamán mint jobboldali

kénytelen volt a Kisgazda-pártot elhagyni.¹ Furcsa az, hogy Peyer Károly, aki a Szociáldemokrata Pártban a legszélsőbb jobboldalt képviseli, s aki nem tud belenyugodni abba, hogy nem az ő irányítása mellett működik Pártunk, most egyszerre felfedezte Károlyi Mihály iránti tiszteletét, és szeretetét, és szintén Hozzád szeretne dörgölni.

Mindezt azért kell megírnom, mert valószínű, hogy Nagy Vincéék és Peyerék is igyekeznek majd Hozzád férközni,² és az ügy szempontjából nem volna helyes, ha ebben az irányban bármiféle előnyük volna, amit eleve is kizártnak tartok, mert hiszen mindnyájan ismerjük a Te álláspontodat.³

Még legyen szabad hozzátennem, Elnök Úr, hogy nincs kizárva, hogy a helyzet úgy alakulhat, hogy sajnos előbb kell utaznom Stockholmba, mint Te megérkeznél. De mindent meg fogok tenni, hogy ez ne történjék meg; részben azért, mert boldog volnék, hogy hazai földön üdvözölhetlek, részben azért, mert úgy érzem, hogy a fogadás szervezése mégis csak a legjobb kezekben van, ha azt én intézem. De ha el is kell utaznom, akkor is olyan kezekbe lesz letéve a szervezés munkája, hogy semmiféle zökkenő nem lehet. Ha elutaznék, akkor én táviratilag étesítlek Práger útján, és ebben az esetben azt fogom kérni, hogy további értesítésedet Szakasits Árpád címére küldjétek el Budapest Palace Szálló, Rákóczi út 43.⁴ Nagyon kérek, Elnök Uram, ha van valami kívánságod ha zaérkezésedre vonatkozóan, akkor táviratilag közöld velem, mert attól félek, hogy most már a rossz közlekedési viszonyok mellett levél nem fog elérni.

Az új birtokodra vonatkozó tárgyalások most folynak; remélem, még idejekorán erre vonatkozólag is tudok értesítést küldeni Számodra.⁵

Végül örülök, hogy a Grófné felgyógyult, s arra kérem, hogy most már nagyon vigyázzon egészségére, nehogy az utazás körül újabb fennakadás legyen.

Remélem, Elnök Uram, hogy mihamarabb viszontlátlak, s meg vagyok győződve arról, hogy a magyar politikai életre nagy és kedvező hatással lesz a Te jelenléted.

A Grófnő kezeit csókolom, Téged változatlan tisztelettel és régi barátsággal üdvözöl

PIL 283. f. 12/46. ó. e. (másodpéldány)

¹ Hegyegi Kiss Pál a Károlyi-kormány alatt vezető beosztást töltött be a Belügyminisztériumban, a húszas években liberális, ellenzéki képviselő, részt vett a frankhamisítók leleplezésében, a harmincas években kisgazdapárti. Nagy Vincével együtt Sulyok csoportjához tartozott, polgári szemléletet képviseltek a FGKP-ban, de mai szemmel aligha tekintjük őket „jobboldalinak”; inkább arról volt szó, hogy Rákosi velük kezdte a „szalámpolitikát”.

² Károlyi és a Sulyok-csoport között valóban volt kapcsolat a hazatérése utáni hónapokban; Peyer támogatta Kéthlyt, amikor az javasolta, hogy Károlyi legyen az SZDP köztársaságielnök-jelöltje, de talán csak azért, hogy zárja a Tildyvel kompromisszumra kész Szakasits terveit. Károlyival hazatérése után nem volt kapcsolata, nem is lehetett, hiszen Károlyi őt tekintette a két háború közti SZDP rossz szellemének.

³ Az SZDP irataiból kitűnik, Böhmöt Károlyi több régi harcostársa kereste meg, hogy részt kíván venni Károlyiék ünnepélyes fogadásában, köztük Kellner György, Meggyes Nagy István.

⁴ A Palace Szálló volt az SZDP központja 1945–1948 között.

⁵ Böhm levele megírása napján utasította az SZDP agrárpolitikai osztályát, hogy járjon el a Károlyinak kiutalandó „ellenállási” földbirtok ügyében. A megoldásra azonban csak később került sor.

215. VARGA BÉLA KÁROLYI MIHÁLYHOZ

(Budapest, 1946. március 29.)

Elnök Úr!

A magyar Nemzetgyűlés törvényt alkotott, mellyel méltóképpen óhajtotta elismerni azokat a kimagasló érdemeket, melyeket Ön a demokratikus államrendszer megvalósí-